

טעימות הדף היומי

עם הרב אברהם משה הלוי רוט

להערות והוספות: a0527652027@gmail.com

שיעורי "טעימות" מיועדים ללומדי הדף היומי המבקשים להעשיר את הלימוד עם "נושא מעניין לקחת הביתה". הם כוללים נושאים לדיון, פולמוסים, חיזוקים, לקחים, קושיות, הקשרים לפרשת השבוע והמועדים, ועוד ועוד. מטרת השיעורים לעודד שיח תורני גם לאחר שהלימוד הסתיים. בבית או בעבודה, עם האשה או הילדים, בשבתך בביתך ובכלתך בדרך.

השיעורים נמסרים באולפן "קול הלשון" וניתן לצפות בהם באתר, או להקשיב בטלפון 03-6171111 ולהקיש ברצף (משמאל לימין): # 41670658 *

לתגובות והערות, ולקבלת הגליון בקביעות: a0527652027@gmail.com

הפקת הגליונות כרוכה בהוצאת משאבים רבים של עריכה וגרפיקה, ניתן להשתתף בעלויות ובזכויות!

מנגן בקול נרגש "רבי ישמעאל אומר..." יש שייכות בין רבי ישמעאל להתעוררות מידות הרחמים.

התוספות ישנים (יומא לחב) מקשים - לפי מ"ד שישמעאל לא עשה תשובה - איך נקרא רבי ישמעאל על שם רשע, ותיצרו שזה מפני שזהו שם שהקב"ה נתן, ולכן זהו שם ראוי.

אכן, בפרקי דרבי אליעזר (פל"ב) מבואר שהשם "ישמעאל" מרמז על ישועת ישראל מידי הישמעאלים האכזריים: "ולמה נקרא שמו ישמעאל, שעתיד הקדוש ברוך הוא לשמע בקול נאקת העם, ממה שעתידין בני ישמעאל לעשות בארץ באחרית הימים, לפיכך נקרא שמו ישמעאל, שנאמר (תהלים נה, כ) ישמע אל ויענם".

ובאמת הישמעאלים הם הפכס של מידות הרחמים. כפי שהבטיחה תורה "הוא יהיה פרא אדם" כלומר, שילוב של חמור-אכזרי ובן-אדם. **ישמעאל: חצי אדם**, הוא מורכב מ'**אדם' ו'פרא'**. כל עוד הוא 'אדם', אין בו רע: הוא מאמין בה', מקיים ברית מילה, הכנסת אורחים, "מתפלל" אל ה', צם ומבקש רוחניות. ברגע שהוא נהפך ל'פרא', אכזריותו עצומה.

כאשר ישמעאלי מראה לנו יחסי ידידות, הוא לא משקר לנו, הוא באמת חביב אז. באותה שעה הם אנשים חמימים וטובים, אבל - ברגע אחד הוא יכול 'להתהפך' עלינו. **לא רק עלינו - גם על אחותנו.** המוסלמים טובחים זה את זה בלי רחמים.

לכן כאשר ישמעאלי בא להרוג אותנו הוא לא מסתתר, הוא ברור כשמש: רוצח ושוחט, מתעלל ומשחית, ואין בו שום רחמים. הוא מסוגל לצחוק ולרקוד סביב גופות מושחתות. הוא לא בן אנוש. החלק הבהמי שלו לא כפוף אל הדעת שלו, ולכן הוא מוגדר 'פרא'. ראו פסוקים באיוב על אודות ה'פרא' שבחר להסיר מעליו את עול בני האדם ולהיות חופשי ופראי במדבריות: "מִי שֶׁלַח פָּרָא חֲפָזִי וּמִסְרֹת עֶרֶוֹד מִי פִתַּח: אֲשֶׁר שִׁמְתִי עֲרֶבְהָ בֵּיתוֹ וּמִשְׁפָּנוֹתָיו מִלֶּחֶה: יִשְׁחַק לְהִמּוֹן קִרְיָה תִשְׁאֲלוֹת נִגָּשׁ לֹא יִשְׁמַע: יִתּוֹר הָרִים מִרְעֵהוּ וְאָחֵר כָּל יְרוֹק יִדְרֹשׁ:" הוא לא מיושב, לא מתורבת, יושב מדבריות, רוכב גמלים.

הוא אומר, הוא לא בוחר ברע, הוא דווקא **בוחר בעוה"ב על פני עוה"ז**, אבל זה לא מצליח לו, הוא לא מתגבר על הטבע

פנימיות | י"ג מידות רבי ישמעאל - כנגד י"ג מידות רחמים

הגמרא שלנו פותחת בכך שגם לפי רבי ישמעאל שדורש בדרך של "כלל ופרט וכלל", מכל מקום כאשר יש "כללות סמוכות זה לזה" דורשים זאת בדרך של "ריבה מיעט וריבה".

תוספות מקשים אם כן מדוע אנו אומרים בכל יום ב"ברייטא דרבי ישמעאל" בסוף אמירת הקרבנות: רבי ישמעאל אומר: בשלוש עשרה מידות התורה נדרשת, הרי לשיטת רבי ישמעאל יש גם את המידה הזו של "ריבה מיעט וריבה" כש"שתי כללות סמוכות".

ותירץ הריטב"א "לרבי ישמעאל גם זה נכלל במדת 'כלל ופרט וכלל' שמונה רבי ישמעאל ב"ג מידות שהתורה נדרשת בהם, שאם לא כן הוה להו לרבי ישמעאל י"ד מדות".

וכבר הקשה על תירוצו כעין זה הראב"ד בפירושו לברייטא דרבי ישמעאל מדוע לפעמים מונה רבי ישמעאל כמה מידות בכלל מידה אחת, ובפעמים אחרות מונה כל מידה ומידה בפני עצמה.

אני חושב שאנו רואים כאן **מקור גדול** למה שהשריש בנו **המגיד ממעזריטש** [שכנראה קיבל מרבו הבעש"ט הקדוש] ש"ג מידות שהתורה נדרשת בהן עומדות כנגד י"ג מידות של רחמים ומעוררות אותן, ולכן הקפיד רבי ישמעאל למנות אותם בדרך שיהיו דווקא י"ג מידות לא פחות ולא יותר.

העמקה | השייכות בין השם "ישמעאל" ל"מידות רחמים"

לא בכדי דווקא "רבי ישמעאל" הוא זה שמונה את י"ג המידות שמעוררות את י"ג מידות רחמים. לא בכדי החזן

החייתי הפראי שלו.

פרוספקט הדרכה מעשית לקיום י"ג מידות של רחמים בין אדם לאשתו / לחבירו.

זה כמובן התקשר גם לעניין של הבר מצוה, שהרי כתוב בקדמונים שגם י"ג שנה למצוות הוא כנגד י"ג מידות של הקב"ה וכנגד י"ג מידות שהתורה נדרשת בהן. ראה דרשות ר"י אבן שועיב בפרשת תרומה: "לכן הנער בר מצוה משלוש עשרה שנה, כנגד שלוש עשרה מדות של הקב"ה וכנגד שלוש עשרה מדות שהתורה נדרשת בהן". וכן בעוד קדמונים.

בקטעים הבאים אתן לכם טעימה ממידות הרחמים המקבילות למידות שהתורה נדרשת שמזכורות בסוגיא שלנו: **כלל ופרט, פרט וכלל, כלל ופרט וכלל.**

כלל ופרט | מידת ארך: איפוק. אל תמהר לשפוט!

מידת "ארך" היא "לצדיקים". אם ראית ת"ח שעבר עבירה ביום – אל תהרהר אחריו בלילה, כי בוודאי עשה תשובה. על פניו זה ממש נראה מטופש ומרושע, מרגיז ומכעיס. אבל אם רק תיקח נשימה, תתעניין בפרטים שמסביב, תגלה תמונה שונה לגמרי. אולי הוא מתחרט על זה? אולי זה נעשה בשוגג? אולי היו כאן אילוצים? אולי עוד רגע הוא מתנצל ומפייס. האם זה לא מאיר את הסיטואציה?! ... אתה רואה מישהו פוגע במישהו, זה ממש מכעיס. אבל מיד אחר כך תראה איך הוא כואב את זה. זה משנה לך את ההסתכלות.

לפי הסדר של המידות, **כנגד מידת "ארך" עומדת מידת "כלל ופרט" – אין בכלל אלא מה שבפרט**. הרגע הראשון הוא "כלל" אבל הרגעים שאחריו הם "פרטים" שמאירים ומסבירים את ה"כלל" הראשון, "כלל ופרט" – אין בכלל אלא מה שבפרט. למשל "איש כי יקריב קרבן לה' מן הבהמה" כלל, "מן הבקר ומן הצאן" פרט. יצאה חיה, למרות שחיה בכלל בהמה, אבל איננה בפרטים. תמתין רגע לראות את כל הפרטים והדקויות, ופתאום המבט ה"כללי" ישתנה.

וכפי שרש"י בדף שלנו אומר ש"פרט" הוא מלשון "פירוש". האמת נמצאת בפרטים הקטנים. אל תמהר להסיק מסקנות לפי "התמונה הגדולה" בלי שאתה מתאפק לראות את כל ה"פרט"ים שמסביב שמאירים באור חדש את ה"כלל".

פרט וכלל | מידת אפיים: סבלנות. שינויים לוקחים זמן!

"אפיים" לרשעים. הוא באמת לא בסדר. אבל, האם הוא/היא לא התקדמ/ה מאז שהתחתנתם? ... בני אדם לא משתנים בבת אחת, וטוב שכך. כדי שהשינוי יהיה יסודי ועמוק, הוא חייב להיות טיפין טיפין. אז קחו נשימה, ותסתכלו על אורך

לעומתו, עשיו – קומת האדם שלו שלמה, הוא בן של יצחק ורבקה, הוא אח שלנו, "לא תתעב אדומי כי אחיך הוא". הקב"ה תובע אותו על מעשיו: איך לא עמדת לצד אחיך בעת צרתו, "מחמס אחיך יעקב – תכסך בושה". כל הפטרת "חזון עובדיה" עוסקת בפשע שלו ביחסו לאחיו יעקב. ישראל ואדום אחים, יש להם אותה תפיסת אדם: אצילות, נימוס, חמלה, רחמים.

אלא שבעשיו יש רוע, תפיסה של רע. **זו לא אכזריות** – היטלר ימ"ש לא היה מסוגל לאכול בשר בעלי חיים, אבל הוא היה רע. לצורך מימוש הרוע הוא היה מוכן להתאכזר **כנגד טבעו**. אצל ישמעאל, לעומת זאת, **לא תמצאו ישמעאלי אחד שלא מסוגל לאכול בשר בעלי חיים**... עשיו בוחר ברע. יש לו אפשרות למשול על דחפיו, אבל הוא חפץ **לבחור בעוה"ז על פני עוה"ב**.

איך בן אדם כמו עשיו מסוגל להיות רע כל כך? רק ע"י **זיוף** של הרע והצגתו כטוב. לעשיו יש אג'נדה (מוח) מדוע יש להשמיד את ישראל. הלכה בידוע שעשיו **שונא** ליעקב. לעומתו, **לישמעאל, אין שום דבר נגדו באופן עקרוני, הוא פשוט פרא**. זאת הסיבה שהיו תקופות של פריחה תחת ישמעאל. אם נזהרנו לא להרגיז אותו יותר מדי, הצלחנו איכשהו לא לעורר את ה'פרא' שבו.

בין עשיו ליעקב יש ויכוח לוגי, מחשבתי. רומי והנצרות ניהלו ויכוחים תיאולוגיים אינסופיים עם חכמי ישראל. ישמעאל והאיסלם מעולם לא טרחו לנהל ויכוחים כאלו עם חכמי ישראל, הם לא במאבק תיאולוגי איתנו, הם פשוט פראי-אדם, צמאי דם.

לכן "מידות הרחמים" הם המענה לצעקת ישראל מ"מידות האכזריות" של ישמעאל. לכן, דווקא רבי ישמעאל הוא המלמד את המידות שהתורה נדרשת לעורר את הבטחת "שמע א-ל ויעם". ובאמת, זקנו של רבי ישמעאל גם הוא נקרא "רבי ישמעאל" וגם הוא עורר את התגוללות מידות הרחמים על מידת הדין "אמר רבי ישמעאל בן אלישע פעם אחת נכנסתי להקטיר קטורת... אמרתי לו יהי רצון מלפניך שיכבשו רחמיך את כעסך ויגולו רחמיך על מידותיך" ... זה הכוח של "ישמע-אל".

זווית אישית | ה"מזכרת" משמחת בר המצווה בתחילת המלחמה

בחשוון תשפ"ד, תחילת מלחמת חרבות ברזל, זכיתי לחגוג את כניסתו של בני שמואל נ"י לנועם עול תורה ומצוות. המצב היה (ועודנו) מתוח מאוד, והשמחה היתה מעורבת בדאגה ותפילה. לכן, בחרנו להעניק לאורחים מזכרת אקטואלית:

מוסר | מה שחשוב לך – אתה לא שוכח!..

הגמרא אומרת שאילו הבעל ידע מהסתירה של אשתו והדבר נשכח ממנו, הרי זה מחשיב אותו "אינו מנוקה מעוון" מפני ש"כיון ששכח – מוכיח שלא הקפיד". לא היה אכפת לו מהסתירה של אשתו, אילו היה אכפת לו הוא לא היה שוכח...

והנה, מצאנו בתורה כמה איסורי שכחה כמו "לא תשכח" את מעשה עמלק, וכן "פן תשכח" את הדברים אשר ראו עיניך. וזה פלא, הרי השכחה היא בשוגג! איך אפשר לצוות לא לשכוח? אבל התוספות כאן מגלים לנו את התשובה: מה שמעורר אצלנו התפעלות והתעוררות רגשית של התפעלות/התרגשות, שמחה/אוויר או כעס/קפידה – לא נשכח במהרה.

דרכי לימוד | "פלאות עדותיך – על כן נצרתם נפשי"

גם בלימוד התורה כך הוא. העצה היא טובה לזיכרון היא ההתפעלות מדברי התורה. יש שדרשו על זה את דברי דוד המלך "פלאות עדותיך – על כן נצרתם נפשי".

והנה הגמרא בעבודה זרה דף ח' "אם בא לומר בסוף כל ברכה מעין כל ברכה" ופירש רש"י שאם היה משכח תלמודו מאריך בחונן הדעת. ראיתי בספר "דברי חפץ" שהקשה שאם הוא שוכח את תלמודו הרי דבר זה מעיד על חולשת הזיכרון וא"כ היה צריך להאריך בברכת רפאנו ולא בברכת חונן הדעת!

וביאר על פי הגמרא ביומא לח, ב "כל המשכח דבר מתלמודו... מורידין אותו מגדולתו, שנאמר כי אתה הדעת מאסת ואמאסך מכהן לך". מוכח מכאן שעצם השיכחה איננה מחמת חולשת הזיכרון אלא דבר זה מוכיח שהוא מואס את הדעת ואין התורה חשובה בעיניו כל כך, ולכן הוא שוכח!...

ובזה ביאר דברי רש"י בסוף פרשת וישב "ולא זכר שר המשקים - בו ביום, וישכחו - לאחר מכן". רצונו לומר דלכן שכח לאחר זמן שום שגם בו ביום "לא זכר", דאילו היה זוכר אותו בו ביום כי אז לא היה שוכחו לאחר זמן...

קנייני התורה | מדוע אנו שוכחים גם לאחר חזרות רבות

אחד מקנייני התורה הוא "מתיישב ליבו בתלמודו" ופירש במדרש שמואל: "שלומד בישוב ובנחת ולא במהירות ואחר שלומד מתיישב בה ואז לא תשכח מפיו..." מבואר כאן שככל שהלומד חוזר ומתיישב בדברים ולא במהירות "אז לא תשכח

הזמן... שים לב כמה השתפרתם מאז ה"שנה ראשונה" שלכם... כמה פסיעות פסעתם זה לקראת זו. אל תהרסו תהליך – בתגובה מהירה והרסנית.

אני מכיר זוגות שאחרי שעברו שנות הלחץ של גידול הפעוטות, פתאום עשו "קפיצה" גדולה בהבנה ההדדית שלהם. ישנם כאלו שה"קפיצה" חיכתה לנישואי הילדים, או ליציאה לפנסיה... אבל התהליכים הולכים ומתרחשים... קצת סבלנות. אתה יכול להרוס הכל עכשיו, אבל כדאי לך להמתין ולראות איך הפרח שלך הולך וצומח לעץ ענק ומלבב!...

כנגד מידת "אפיים" עומדת מידת "פרט וכלל – חזר וכלל".

פרט וכלל – וכן תעשה לחמורו, וכן תעשה לשמלתו, וכן תעשה לכל אבידת אחיך אשר תאבד ממנו. פרט ועוד פרט, יוצר לבסוף כלל. עוד סיטואציה נכונה, עוד הזדמנות לשיחה מלב אל לב, עוד יום יפה, עוד צעד שאתה עושה לקראתה, בסוף הדברים מחלחלים ויוצרים תמונה גדולה ומאירה. ה"פרטים" הם טיפות המים הזעירות שמטפטפות עד שנוקבות את הסלע, יוצרות את ה"כלל" הגדול.

כלל ופרט וכלל | מידת רב חסד: השפעה. התשוקה לפנק...

לא כל נתינה שלך צריכה להיכנס לתוך המסגרות של "קח ותן", "שכר ותגמול", "הדדיות". תצמיח בתוכך את התשוקה לתת, לחלק, לפנק, לשמח, לענג. מותר לתת – בשביל לתת. בשביל לגרום לשני חיוך שמח, לב מתרונן ועיניים בורקות. לא, לא בשביל להראות לו ש"אתה יודע להתנהג כמו חבר"... לא, לא בשביל "ללמד אותו איך חבר טוב מתנהג"... פשוט בשביל שיהיה לו טוב.

הבעש"ט מסביר ש"חסד" זה נתינה למה שהנזקק צריך, אבל "רב חסד" זו נתינת דבר שכלל לא היה עולה בדעתו של הנזקק לבקש ולרצות אותו. ה' טבע בנו הנאה גדולה להיטיב, להשפיע, לפנק. צא כבר מההתחשבוניות הקטנות, של מי עשה מה למי מתי ואיך... מותר לך גם לתת ולהעניק מחוץ למערכת המחוייבות וההדדיות שלכם...

כנגד מידה זו עומדת מידת "כלל ופרט וכלל", לאחר שהפרטים צימצמו את הכלל, מגיע לפתע "כלל" נוסף ויוצר תוספת שהיא מעבר לפרטים. בונים. נכון שכבר הגבלנו את הכלל ע"י הפרטים, יש מסגרת ויש פרטים ופרטי פרטים. אבל אפשר לפעמים לחזור מעט על הכלל הגדול, ולדלג על הפרטים. להוסיף עוד בונים.

במענה חריף שתוכנו הוא זלזול בממון ועשירות, והערכה גדולה לחכמת התורה – ללא קשר להבנתו את צדקת ייסוריו.

הוא פותח ואומר "כי יש לכסף מוצא, ומקום לזהב יקוּזו" הזהב והכסף מקורם ממשאבי הטבע, "ברזל מעפר יוקח ואבן יצוק נחושה" וגו' אבל "החכמה מאין תמצא ואי זה מקום בינה, לא ידע אנוש ערכה ולא תמצא בארץ החיים" – אף אחד לא ידע מהיכן שואבים את החכמה, איפה מוצאים את הבינה. זה הדבר הכי יקר עלי אדמות. "לא יערכנה זהב וזכוכית... בכתם טהור לא תסולה..." אין לדעת מהיכן תבוא החכמה לאדם "והחכמה מאין תבוא ואי זה מקום בינה ונעלמה מעיני כל חי ומעוף השמים נסתרה.. אלקים הבין דרכה והוא ידע את מקומה..."

כעת אנו מבינים את טענת הגמרא ביתר שאת: אילו "נעלמה" מורה על "שכחת דבר שהיה ידוע בעבר", הרי זה סותר את כל דברי איוב מיניה וביה: הוא טען שהחכמה היא יקרה מאד ואיננה מושגת על ידי איש, ואיך יטען שהיא "נעלמה" – נודעת ונשכחת מעיני כל חי... אין לך זילות החכמה מזו...

[אגב, על פי פסוק זה, כתב רבינו אברהם אבן עזרא בפירוטו "צמאה", את השורה הבאה "ברא כל בחכמה, בעצה ובמזימה, מאד נעלמה מעיני כל חי".]

לקח | החכמה – השפעה ישירה מהקב"ה עלינו

איוב מלמד אותנו שהחכמה איננה מושפעת דרך תהליכים טבעיים אלא באופן ישיר מהקב"ה. כפי שהוא מסיים: "אלקים הבין דרכה והוא ידע את מקומה... אז ראה ויספרה הכינה וגם חקרה: ויאמר לאדם: הן יראת ה' היא חכמה וסור מרע - בינה..." הקב"ה הוא זה שמלמד את האדם את החכמה ואת הדרך להשיג אותה.

מו"ר הגרמ"י ליפקוביץ זי"ע היה בתחילת הזמן מקריא לנו בהתרגשות גדולה את דברי חז"ל: "מפיו דעת ותבונה – למה הדבר דומה לעשיר שהיה לו בן בא בנו מבית הספר מצא תמחוי לפני אביו נטל אביו חתיכה אחת ונתנה לו, מה עשה בנו אמר לו **איני מבקש אלא מזה שבתוך פיך**, מה עשה – נתנו לו! ולמה, על שהיה מחבבו – נתן לו **מתוך פיו**, הוי "כי ה' יתן חכמה", וכל מי שהוא מחבבו יותר "מפיו דעת ותבונה". הקב"ה נותן לנו את הדעת והתבונה "מתוך פיו" כביכול.

שמעתי פעם מהגרא"מ פייבלזון שליט"א דוגמא כזאת: מטוס נוסעים נחטף ע"י מחבלים. שני יהודים, ראובן ושמעון, ניצלו מהאסון ע"י שנמנעו ברגע האחרון מלעלות למטוס. ראובן, החליק על בננה ושבר את רגלו בטרמינל הנוסעים. לעומתו, שמעון, פשוט חשד בכמה נוסעים שהם מחבלים והחליט להימנע מהטיסה. מי מהם ניצל באופן בולט יותר ב"השגחה פרטית"? רבים יאמרו שזהו ראובן, בדיק החליק

מפיו". וזה כפי שביארנו שכשהוא מתיישב בדברים, מתבונן ומתפעל מהם, וממילא אין הדבר נשכח במהרה.

והנה **זקני הקדוש הצדיק והחסיד רבי חיים יצחק מאליק הי"ד** מסאטמר האריך בספרו 'ובחרת בחיים' על מעלת החזרה והשינון יותר ממאה פעמים, אמנם הוסיף בזה:

"הנה אנחנו רואים בחוש כי אדם חוזר ושונה איזה פרק או פרשה כמה מאות (!) פעמים ואינו זוכר. ולכאף איהך אפשר זאת, והלא אמרו שאין קליפת השכחה שולט רק עד ק' פעמים, משא"כ ק"א עולה כמספר מיכאל"ל שהוא בקדושה ולית תמן שכחה. (הוסיף על זה חתנו, רבי דוד בונם סומפולנסקי זצ"ל, רמז: "מא"י"ן (בגימט' ק"א) – יבוא עזרי")

אבל התירוץ, **כי עיקר הלימוד רק בעיון וישוב הדעת**, ובאופן כזה אם חוזר ק"א פעמים בטוח הוא שלא ישכח לימודו **אבל אם תלמודו בחפזון והלעטה אף חוזר כמה מאות פעמים ג"כ אינו זוכר** רק באופן שמכוין בפירוש עומק הדברים ונותן אל לבו לזכור. וזה מרומז בכתוב 'אני אמרתי בחפזי כל האדם כוזב', 'כל האדם' עולה כמספר ק', שאפילו חוזר ק' פעמים (א"ה, אולי כוונתו ק"א פעמים עם הכולל) ג"כ כוזב ומשכח (כיון שהוא 'בחפזי' שלא בעיון והעמקה). ועוד יש לרמז שהבהול והמהיר ממחר להשיב ואינו מודה על האמת בשום אופן, אפילו להגדול ממנו בחכמה ובמנין, וכאשר שומע דבר שמועה מחבירו אינו מתבונן בזה אולי אצל חבירו האמת, וזהו 'אני אמרתי בחפזי' (כאשר האדם בחפזון ומהירות) אז כל האדם – נראה בעיניו – ככוזב. עכ"ל זקני הקדוש הי"ד.

הנה זכה זקני הי"ד לכוון לדברי המדרש שמואל הנ"ל שרק הלומד ביישוב הדעת זוכה שלא תשתכח מפיו. גם במה שהסמיק על זה את לשון הכתוב "בחפזי כל האדם כוזב", כיון לדברי רבינו הגר"ח ב'רוח חיים' על אבות: "מתיישב ליבו **כי בחפזי כל האדם כוזב** ועל זה נאמר "איה שוקל" רצה לומר שישקול הסברא במאזני צדק ופלס השכל מאד".

שיטת "טעימות" | לפתוח את המקראות בפנים!..

כפי שעוררנו הרבה פעמים: כאשר הגמרא מביאה מקראות כדאי מאד ללמוד אותם "בפנים" במקורם. בהרבה מקרים הבנת ה'הקשר' של הפסוק – נותן מבט אחר על הדברים. הנה דוגמא מהדף שלנו.

הגמרא שלנו מביאה את הפסוק "ונעלמה מעיני כל חי" להוכיח ש"נעלמה" אינו מכריח ידיעה קודמת.

מי אמר זאת למי?

היה זה איוב המסובל בייסורים, שחבריו האשימוהו שהוא טוען טענות "צדיק ורע לו" על מנת להתיר לעצמו למאוס בחכמה ובתורה ולעסוק בהנאות ובממון. הוא משיב להם

הנשים היו לומדות מהאימהות את יסודות התורה והמצוות, ובכלל זה, את האיסור לאכול קדשים או להיכנס למקדש בטומאה.

אצל הגויים, בתקופה זו, וגם הרבה לאחריה, לא היו מוסדות לימוד מסודרים לקטנים. הבורות היתה גדולה, ובוודאי אצל הבנות... לעומת זאת, אצל עם ישראל "הן עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה" – עד שבתקופת חזקיה המלך "לא נמצא תינוק ותינוקת שלא היו בקיאים בדיני טומאה וטהרה".

כמה עצוב שבימינו ישנם ילדים יהודים טהורים שלמרות שלא נשבו בין האומות, יש להם דיני "תינוק שנשבה", מחמת חוסר בסיסי בהיכרותם עם התורה והמצוות.

במהרה ממש יתקיים בנו "ומלאה הארץ דיעה את ה' כמים לים מכסים".

על בננה וניצל, אבל האמת היא ששמעון ניצל באופן "ישיר" יותר: הקב"ה בעצמו האיר את עיניו והראה לו את הסכנה, היש לך גילוי השגחה גדול מזה? החכמה – היא הצינור הישיר ביננו לבין הקב"ה.

עיון | לאשה יהודיה יש "ידיעת בית רבו"?

הגמרא שלנו דנה האם "ידיעת בית רבו" שמה ידיעה. הגמרא מניחה בבירור שכל ילד יהודי למד בחיידר על דיני טומאה וטהרה, ולכן היא לא מוצאת אופן שאין "ידיעה בתחילה" אלא ב"תינוק שנשבה בין האומות".

מדוע הגמרא לא מתרצת שמדובר בנערה בת י"ב שנה שלא למדה בבית הספר? וכי היה אז "בית יעקב"? ... כנראה שגם